

Jungfru Marie bebådelsedag

Predikan på distans 2023-03-26

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för din stora nåd att du lät din Son födas av jungfru Maria. Vi tackar dig för att han är sann Gud och sann människa och att han har dött för alla våra synder och uppstått för vår rättfärdiggörelses skull. Vi prisar dig för att du genom din helige Ande vill föra oss till tro och bevara oss till evig salighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: *Bebådelsen*

Epistel: Jes. 7:10-14. Evangelium: Luk. 1:26-38.

Predikotext (3 årg. Luk. 1:46-55): Marias lovsång (Magnificat)

Då sade Maria: "Min själ prisar Herren, 47 och min ande gläder sig i Gud, min Frälsare. 48 Ty han har sett till sin tjänarinnas ringhet. Och se, härefter skall alla släkten prisa mig salig. 49 Stora ting har den Mäktige gjort med mig och heligt är hans namn. 50 Hans barmhärtighet varar från släkte till släkte över dem som fruktar honom. 51 Han har utfört väldiga gärningar med sin arm. Han har skingrat dem som har stolta hjärtan och sinnen. 52 Härskare har han störtat från deras troner, och ringa män har han upphöjt. 53 Hungriga har han mättat med sitt goda, och rika har han skickat tomhända bort. 54 Han har tagit sig an sin tjänare Israel och tänkt på att visa sin barmhärtighet 55 mot Abraham och hans barn, till evig tid, efter sitt löfte till våra fäder."

Vi firar idag jungfru Marie bebådelsedag. En ängel kom till Maria vid den här tiden på året och gav henne det glada budskapet att hon skulle föda Jesus Kristus, världens frälsare. Det skedde ungefär den 25 mars, nio månader före juldagen, då Jesus föddes.

Predikan indelas i följande delar:

1. Vem var Maria?
2. Vilket budskap fick Maria?
3. Vad betyder Maria för oss idag?

1. Vem var Maria?

Evangelisten Lukas, som noga hade tagit reda på allt som hände, skriver:

I den sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd av Gud till en jungfru i staden Nasaret i Galileen. Hon var trolodad med en man som hette Josef och var av Davids släkt, och jungfruns namn var Maria (Luk. 1:26-28).

Först lite biblisk historia och kronologi. Man kan undra över vad som menas med "den sjätte månaden" här. Det har med Johannes döparen att göra. Maria hade en nära släkting som hette Elisabeth, hustru till prästen Sakarias, som också fick besök av ängeln Gabriel. Elisabeth var ofruktsam, men ängeln lovade att hon skulle få en son som skulle heta Johannes, alltså Johannes döparen. Så blev Elisabeth gravid ungefär den 25 september. Sex månader senare besökte så Gabriel Maria, den dag vi kallar jungfru Marie bebådelsedag. En tid därefter kom Maria på besök hos Elisabeth, och då står det att barnet

Johannes spratt till i Elisabeths mage. Det var Johannes döparen som redan i moderlivet hälsade Jesusbarnet. Johannes hade redan som foster fått den helige Andes gåva (se Luk. 1:15), så att han i tro gav Jesus Kristus sin hälsning. Allt detta är underbara ting som Lukas berättar om i evangeliets första kapitel. Till minne av Johannes döparens födelse firar vi sedan hans födelsedag den 25 juni (midsommardagen) och Jesu födelsedag den 25 december.

Maria var en enkel, fattig flicka från Nasaret. Hon var en människa med synd, precis som alla andra människor med undantag av Jesus själv. Tyvärr har vissa kyrkor kommit att lära felaktigt om Maria. Detta gäller särskilt den romersk-katolska kyrkan men även de grekisk-ortodoxa kyrkorna. År 1854 fastslog påven Pius IX att Maria var avlad utan synd och år 1950 fastslog påven Pius XII att Maria togs upp till himlen med både kropp och själ. Man har också i praktiken ett sätt att vörda Maria som gör henne till en slags förebedjare och medåterlösare vid sidan av Jesus. Detta är allvarliga villoläror som förvränger den rätta, bibliska synen på Maria.

2. Vilket budskap fick Maria?

Ängeln sade till Maria: "Den helige Ande ska komma över dig, och den Högstes kraft ska vila över dig. Därför ska barnet som föds kallas heligt och Guds Son (Luk. 1:35).

Bibeln framhäver att Maria som jungfru födde Jesus utan medverkan av någon man. Maria var trolovad med Josef, men de hade ännu inte kommit samman, vilket både Matteus och Lukas betonar. På Bibelns tid skedde först trolovningen, som var ett bindande löfte om äktenskap. Därför var Maria redan Josefs hustru och kallas också så. Men makarna levde åtskilda under trolovningstiden och kom först samman vid bröllopet. Det stora under som skedde med Maria kallas jungfrufödseln och den var förutsagd av profeten Jesaja. I det sjunde kapitlet skriver han:

Därför ska Herren själv ge er ett tecken: Se, jungfrun ska bli havande och föda en son, och hon ska ge honom namnet Immanuel (Jes. 7:15).

Om detta skriver Matteus uttryckligen: Ängeln sade till Josef:

Allt detta hände för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: Se, jungfrun ska bli havande och föda en son, och man ska ge honom namnet Immanuel. Det betyder: Gud med oss (Matt. 1:22f).

Vidare är det rätt och riktigt att man som i fornkyrkan kallar Maria för "gudaföderskan" eller "Guds moder". Barnet som Maria födde var verkligen sann Gud. Det var Guds evige Son som i sig upptog den mänskliga naturen i samma ögonblick som avlelsen skedde. Från det ögonblicket är Jesus för evigt sann Gud och sann människa. Tyvärr reagerar de reformert påverkade kyrkorna mot att Maria kallas "gudaföderskan". De menar att det endast var människan Jesus som föddes. Det är sant att Gud som sådan inte kan födas. Men ändå är det sant att Gud verkligen blev människa. Som gudamänniskan blev han född, led och dog och uppstod och sitter nu på Faderns högra sida. Föreningen mellan Gud och människa i Kristus är så innerlig att allt Jesus gör som människa, det gör han också som Gud. Aposteln Johannes skriver tydligt och klart de kända orden:

Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning (Joh. 1:14).

3. Vad betyder Maria för oss idag?

Detta uttrycks tydligt i Marias lovsång som kallas Magnificat. Detta är det första ordet i den latinska översättningen av inledningsorden: *Min själ prisar storligen Herren...* (v. 46, äldre övers.). Maria prisar och lovar Gud för hans nåd och för allt det goda han gör med

henne. Därför skall vi framför allt se Maria som den som prisar Gud för att han ger oss frälsningen genom Jesus Kristus. Vi skall däremot inte prisa Maria som vägen till Gud. Det vore avgudadyrkan. Jesus säger ju: *Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig* (Joh. 14:6).

När det sedan står: *Och se, härefter skall alla släkten prisa mig salig (v. 48)*, så är det Maria som en trons förebild vi prisar. När ängeln lovade att Kristus skulle födas genom Maria trodde hon det. Det är hennes fasta tro på Guds löfte vi prisar. Att Maria själv blev salig genom denna tro och fick komma till himmelen är klart, eftersom Gud lovar himmelen till varje syndare som tror på Frälsaren. Men det är inte Marias goda gärningar vi prisar, som om de skulle kunna hjälpa oss. Nej, det vore en förskräcklig gärningslära. Tvärtom framhåller Maria sin egen ringhet, att hon inte är någonting inför Gud:

Min ande jublar över Gud, min Frälsare, för han har sett till sin tjänarinnas ringhet (v. 47f).

Luther skriver i en kommentar till Magnificat: ”Friden kommer inte från något annat än genom att man lär, att inga gärningar, ingenting yttre kan göra människan rättfärdig och salig. Det kan endast tron göra. Det är den goda förtröstan på Guds osynliga nåd, som lovas oss.”¹

Om det rätta sättet att prisa Maria skriver Luther: ”O, du saliga jungfru och Guds moder! Du som var så ringa och föraktad och absolut ingenting, mot dig har Gud ändå varit så nådig och rikligen sett till dig och verkat så stora ting i dig. Du är ju inte alls värd något av allt detta. Långt över all din förtjänst finns Guds oerhört rika nåd.” (s. 43)

Luther fortsätter: ”Detta hör de onyttiga pratmakarna ogärna, de som predikar och skriver mycket om Marias förtjänster. De vill framhäva sitt eget stora vetande och förstår inte hur de helt och hållet nedvärderar Magnificat, gör Maria till en lögnerska och förminskar Guds nåd. Ty lika mycket värdighet och förtjänst som man ger åt Maria, lika mycket tar man bort från Guds nåd och från Magnificats rätta sanning. Ängeln hälsar henna bara på grund av Guds nåd och säger att Herren är med henne och att hon därför är välsignad bland alla kvinnor. Därför är alla de, som vill pressa på Maria så mycket lovprisning och ära och vill att den skall stanna kvar över henne, inte långt ifrån att göra en avgud av henne, som om det var från henne man skulle vänta ära och allt gott! Men hon visar ifrån sig detta och vill att var och en skall prisa Gud och sätta all sin förtröstan till Guds nåd” (s. 69f). Så långt Luther.

Marias lovsång lär oss idag, att all vår egen förtjänst är helt värdelös inför Gud. Maria sjunger:

Han har skingrat dem som har stolta hjärtan och sinnen. Härskare har han störtat från deras troner... rika har han skickat tomhänta bort (v. 51f).

Så länge vi förtröstar på oss själva är vi under lagens förbannelse. Men när vi blir helt tillintetgjorda av lagen och får höra evangeliet om Marias Son, som borttager världens synd blir vi upprättade igen. Maria fortsätter:

Ringa män har han upphöjt. Hungriga har han mättat med sitt goda (v. 52f).

Det löfte som Gud gav åt Abraham gäller också oss. Löftet till Abraham var att genom hans säd, Jesus Kristus, skulle hela världen bli välsignad så att var och en som tror skall få evigt liv. Därför jublar Maria:

Han har tagit sig an sin tjänare Israel och tänkt på att visa sin barmhärtighet mot Abraham och hans barn, till evig tid, efter sitt löfte till våra fäder” (v. 54f).

¹ Das Magnificat, Herder 1964, s. 43, övers. SR

Detta löfte gäller också oss. Detta är det underbara budskap som Gud genom Marias lovsång också predikar för oss idag. Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.